

Uzavírání smluv 2

Filip Melzer

Obchodní (smluvní) podmínky (§ 1751 an)

- Pojem smluvních podmínek:
 - Materiální pojetí: pro více smluv předem formulované smluvní podmínky vyžadované jednou smluvní stranou.
 - Formální pojetí: rozlišování „těla smlouvy“ a OP (někdy: přímá a nepřímá ujednání)
- Terminologie – nikoli jen podmínky ve vztahu mezi podnikateli („v obchodě“) – lépe: „smluvní podmínky“
- Odlišení:
 - rámcová smlouva (k povaze rámcové smlouvy srov. 29 Cdo 5105/2014)
 - adhézní smlouvy (§ 1798 an.)
 - formuláře, vzorové smlouvy apod.
 - Ochrana spotřebitele – nepřiměřená ujednání (§ 1813 an.)

- Způsoby **inkorporace** OP do smlouvy
 - Odkaz + připojení (co web?)
 - Odkaz + známost (§ 1751 odst. 1)
 - Mezi podnikateli – prostý odkaz na OP odborných nebo zájmových organizací – tzv. všeobecné OP (odst. 3); připojení či seznámení není nutné (znalost se předpokládá)
- Vztah „těla smlouvy“ a OP: § 1751 I 2
- OP zásadně mohou obsahovat to, co samotné „tělo“ smlouvy (výjimky – překvapivost, viz dále)

Konflikt obchodních podmínek (§ 1751 odst. 2)

- Obecně se vychází z principů kontraktace – shoda oferty a akceptace
- Zvláštní řešení – oferta i akceptace odkazují na odlišné OP
- Možná řešení
 - Last shot rule
 - Knock out rule (OZ)
 - + možnost reagovat bez zbytečného odkladu po výměně projevů vůle
- Co je to rozpor?
 - OP oferenta stanoví smluvní pokutu, OP akceptanta vylučují smluvní pokutu
 - OP oferenta stanoví smluvní pokutu, OP akceptanta žádnou klauzuli nemají
 - OP oferenta stanoví smluvní pokutu 0,5 %, OP akceptanta 0,25 %

Změna obchodních podmínek (§ 1752)

- Změna smlouvy – lze si upravit
- Jednostranná (?) změna podle § 1752
 - Vymezené druhy smluv
 - Již při uzavření smlouvy je zřejmá potřeba pozdější změny
 - u předpokládaných změn je třeba ujednat rozsah + nepřihlíží se ke změnám vyvolaných změnou osobních nebo majetkových poměrů
 - Smlouva obsahuje ujednání o způsobu oznámení změny
 - Založení práva změnu odmítnout, a z toho důvodu závazek vypovědět
 - Dostatečná výpovědní doba
 - (absence zatěžující povinnosti)
 - **Následek:** možnost změny v přiměřeném rozsahu
- Kogentnost?
- Zvláštní úpravy (energetický zákon, zákon o platebním styku, zákon o elektronických komunikacích)

Překvapivá ujednání (§ 1753)

- OP a překvapivost
 - srov. tzv. racionální apatie
- Neočekávanost
 - Smluvní typ
 - Míra odchýlení od dispozitivní právní úpravy
 - Formální vyjádření
 - atd.
- Překvapivost v konkrétním případě
 - Výslovný souhlas s překvapivým ujednáním
 - Jiné způsoby
- Právní následky = neúčinnost (z moci úřední) = kogentní právní úprava

Vykládací pravidla (§ 1754)

- Použití doložky = domněnka – obsah podle ujednaných vykládacích pravidel, jinak obvyklých vykládacích pravidel
- Ve vztahu k nepodnikateli – znalost obsahu doložky musí být prokázána
- Příklad: INCOTERMS (International Commercial Terms)
 - Například: **EX WORKS – EXW („ze závodu“)**: Prodávající připraví zboží k dispozici kupujícímu v místě svého podnikání. Prodávající tak není zodpovědný za nákladku zboží na přistavený přijímací dopravní prostředek, ani není povinen odbavit zboží pro vývoz. Po převzetí zboží v závodě prodávajícího již veškeré náklady spojené s přepravou do místa určení hradí kupující.

Forma smlouvy

- Forma – nemá vliv na vznik X má vliv na platnost (§ 582)
 - Zvláštní úpravy (např. § 50 ZPr)
- Písemný návrh X může být ústně přijat
- Zvláštní úprava formy smlouvy X forma jednoho z projevů vůle (např. ručení)
- Zvláštní úpravy – např. § 1906, § 2286, § 2273

Forma smlouvy – vztah § 1758 a § 564

§ 564: Vyžaduje-li zákon pro právní jednání určitou formu, lze obsah právního jednání změnit projevem vůle v téže nebo přísnější formě; vyžaduje-li tuto formu jen ujednání stran, lze obsah právního jednání změnit i v jiné formě, pokud to ujednání stran nevyklučuje.

§ 1758: Dohodnou-li se strany, že pro uzavření užijí určitou formu, má se za to, že nechtějí být vázány, nebude-li tato forma dodržena. To platí i tehdy, projeví-li jedna ze stran vůli, aby smlouva byla uzavřena v písemné formě.

- Vztah § 1758 a § 564
 - sjednaná forma: lze změnit i v jiné formě, pokud to ujednání nevyklučuje (§ 564)
 - zda to vylučuje řeší § 1758: vyvratitelná domněnka, že ano
 - vyvrácení: např. tím, že si strany plnily

Potvrzující dopis (§ 1757 odst. 2)

- Ústní smlouva X potvrzení v písemné formě
- Potvrzení obsahuje změny oproti skutečnosti
- Podnikatel X podnikatel, podnikatel X nepodnikatel (zachycuje obsah = nevyvratitelná domněnka obsahu smlouvy
 - X podnikatel se brání bez zbytečného odkladu
 - X podstatný rozdíl, s tím co ujednáno
 - X obsah takový, že by jej rozumný podnikatel již neschválil
- Důkazní břemeno

Jiná potvrzení vzniku smlouvy

- Pojistka (§ 2775)
- Potvrzení zájezdu (§ 2525)
- Skladování (§ 2416)
- Zasilatelství (§ 2473)

X motivace k písemné formě (§ 2345)

X jiná potvrzení – např. kvitance (§ 1948)

Vzdání se námitek proti platnosti smlouvy (§ 1755)

- Vzdá-li se strana všeobecně námitek proti platnosti smlouvy, nepřihlíží se k tomu

Zvláštní způsoby kontraktace; dražba (§ 1771)

- **Základní model kontraktace je dispozitivní;** kromě toho existence zvláštních úprav
- **Dražba (§ 1771)** – způsob uzavření **jakékoli** smlouvy (nejen smlouvy kupní)
 - Při dražbě je smlouva uzavřena příklepem (příhoz: nabídka)
 - Již učiněná nabídka se zruší, pokud je podána vyšší nabídka, nebo pokud se dražba ukončí jinak než příklepem
- X dražba podle zákona o veřejných dražbách (z. č. 26/2000 Sb.)
 - Ale: NS 27 Cdo 1045/2019
- X dražba podle procesních předpisů (srov. např. § 328b an. OSŘ)

Veřejná nabídka (§ 1780 an.)

- Projev vůle navrhovatele, kterým se obrací na **neurčité** osoby s návrhem na uzavření smlouvy.
- **Podnět** k uzavření smlouvy, z něhož **neplyne úmysl** uzavřít určitou smlouvu nebo který nemá náležitosti podle § 1732 odst. 1, se považuje za výzvu k podávání nabídek
- Odvolatelnost veř. nabídky (§ 1781)
- **Smlouva uzavřena s tím**, kdo včas a v souladu s nabídkou navrhovateli **nejdříve oznámí**, že ji přijímá. Přijme-li nabídku současně několik osob, je smlouva uzavřena s tou, kterou navrhovatel zvolil (§ 1782 odst. 1).
- Sankce při prodlení s oznámením přijetí (resp. oznámením nepřijetí) – § 1783 odst. 2, § 1784 odst. 2
- Konstruováno jako soutěž o první akceptaci: tak tomu však být nemusí
 - § 1784 odst. 1
 - Co je to „výslovně“?

- Veřejné nabídkce odpovídá **tzv. příslib odměny** (základní typ veřejného příslibu, § 2884 an.)

Domněnka veřejné nabídky (§ 1732 odst. 2)

- Návrh dodat zboží nebo poskytnout službu za určenou cenu
 - Při podnikatelské činnosti
 - Reklamou, v katalogu nebo vystavením zboží
= domněnka nabídky s výhradou vyčerpání zásob nebo ztráty schopnosti podnikatele plnit
- Nejenom první akceptace (viz výše)
- Jaký je rozsah aplikace § 1780 an.
 - trvající nabídka s výhradou vyčerpání zásob
 - např. informační povinnost - § 1783 (-)

Veřejná soutěž o nejvhodnější nabídku (§ 1772 an.)

- Kdo vyhlásí **neurčitým osobám soutěž o nejvhodnější nabídku**, činí tím **výzvu k podávání nabídek**
- Vymezení v písemné formě
 - Předmět plnění a zásady ostatního obsahu zamýšlené smlouvy
 - Způsob podávání nabídek
 - Lhůta, do které lze nabídky podat
 - Lhůta pro oznámení vybrané nabídky
- Navrhovatel uveřejnění obsah **vhodným způsobem**
- Změna podmínek či zrušení soutěže (§ 1774)

Veřejná soutěž o nejvhodnější nabídku (§ 1772 an.)

- Zahrnutí nabídky do soutěže, odpovídá-li uveřejněným podmínkám
- Nelze zahrnout nabídku předloženou po stanovené lhůtě
- Nabídku nelze odvolat po uplynutí lhůty určené v podmínkách soutěže
- Podmínky soutěže mohou určit, že nabídku lze změnit nebo doplnit
- Vyhlášovatel vybere nejvhodnější z nabídek a oznámí její přijetí způsobem a ve lhůtě, které jsou určeny v podmínkách soutěže. Není-li stanoven způsob výběru nabídky, je vyhlášovatel oprávněn vybrat nabídku, která mu nejlépe vyhovuje

Veřejná soutěž o nejvhodnější nabídku (§ 1772 an.)

- Vyhlašovatel přijme nabídku. Oznámí-li přijetí nabídky po lhůtě určené v podmínkách soutěže, smlouva nevznikne, pokud vybraný navrhovatel bez zbytečného odkladu sdělí vyhlašovateli, že přijetí nabídky odmítá jako opožděné
- Vyhlašovatel může odmítnout všechny předložené nabídky, vyhradil-li si to v podmínkách
- Vyhlašovatel vyrozumí bez zbytečného odkladu po ukončení soutěže navrhovatele, kteří v soutěži neuspěli, že jejich nabídky odmítl

- Odlišení od podobných institutů:
 - Veřejné soutěži o nejvhodnější nabídku odpovídá **tzv. vypsání ceny** (zvláštní typ veřejného příslibu, § 2887 an.)
 - Zadávání veřejných zakázek

Závislé smlouvy (§ 1727)

- Více smluv uzavíraných mezi týmiž stranami – principem je nezávislost
- Více smluv uzavíraných **při témže jednání nebo zahrnutých do téže listiny** – nezávislost
- Plyne-li **z povahy několika smluv nebo z jejího účelu** známého stranám při uzavření smlouvy, že jsou **na sobě závislé**, je vznik každé z nich podmínkou vzniku ostatních smluv. Zánik závazku z některé z nich bez uspokojení věřitele zrušuje ostatní závislé smlouvy, a to s obdobnými právními účinky.

Smlouva o smlouvě budoucí (§ 1785 an.)

- Pactum de contrahendo
- Lze využít pro jakoukoli budoucí smlouvu (pojmenovanou či nepojmenovanou)
- Stačí sjednání obsahu budoucí smlouvy **obecným způsobem**
- Dvě fáze:
 - § 1785: **Ihůta k výzvě** ze strany oprávněného
 - stanovena subsidiárně v délce jednoho roku
 - prekluzivní (§ 1788 odst. 1)
 - § 1786: **Ihůta k uzavření smlouvy** – bez zbytečného odkladu
 - promlčení (§ 634)

- Následky neuzavření smlouvy:
 - lze žádat určení jejího obsahu
 - třetí osobou (stanoví-li tak smlouva): určením obsahu vzniká smlouva
 - soudem – žaloba na nahrazení projevu vůle
 - Určení obsahu smlouvy X doplnění smlouvy (§ 1749)
 - Kritéria pro určení obsahu: § 1787 odst. 2
- Zvláštní úprava změny okolností (§ 1788 odst. 2)

Předsmluvní odpovědnost (§ 1728 an.)

- Povinnost poctivého jednání (§ 6 odst. 1) x volnost neuzavřít smlouvu (§ 1728)
- Odpovědnost za porušení smluvní x mimosmluvní povinnosti (§ 1910 nebo § 1913)
 - X NS 25 Cdo 1267/2020: „Nejvyšší soud již v rozsudku ze dne 25. 7. 2018, sp. zn. 25 Cdo 1214/2018, konstatoval, že porušení předsmluvní informační povinnosti, ať k ní došlo neposkytnutím žádných informací, nebo poskytnutím informací obsahově nesprávných či mylných, představuje porušení právní povinnosti ve smyslu § 420 odst. 1 obč. zák. Podle občanského zákoníku, účinného od 1. 1. 2014 (za podmínek § 3078 o. z.), jde o porušení zákonné povinnosti podle § 2910 o. z.“

- Nepoctivé jednání (§ 1728, 1729)
 - Jednání o uzavření smlouvy bez úmyslu smlouvu uzavřít (§ 1728 odst. 1)
 - Ukončení jednání bez spravedlivého důvodu (§ 1729)
 - Pojem spravedlivého důvodu (NS 25 Cdo 15/2021): „Z hlediska zdůrazněného principu autonomie vůle je však zjevné, že vznik případné odpovědnosti za újmu vzniklou ukončením kontraktačního jednání bez spravedlivého důvodu má být spíše výjimkou, nikoli pravidlem, a posouzení spravedlivosti důvodu, a tudíž poctivosti či nepoctivosti jednání, nesmí být příliš přísné. Jako spravedlivý důvod by pak měla být posouzena každá racionální úvaha jednající strany, vycházející z objektivní skutečnosti, ale i z obhajitelného subjektivního přesvědčení podloženého konkrétními okolnostmi v daném místě a čase.“
 - Jiné nepoctivé jednání
- Pozitivní X negativní interese

Další případy předsmuvní odpovědnosti

- např. odpovědnost za škodu způsobenou neplatností právního jednání (§ 579)

Informační povinnost

- Všechny skutkové a právní okolnosti, o nichž ví nebo vědět musí, tak, aby se každá ze stran mohla přesvědčit o možnosti uzavřít platnou smlouvu a aby byl každé ze stran zřejmý její zájem smlouvu uzavřít
- Rozsah informační povinnosti
- Vztah k úpravě omylu (§ 583), k úpravě práv z vad (§ 1925), k odpovědnosti za škodu podle § 2950

Zneužití důvěrných informací (§ 1730)

- Právo vést záznamy o jednání X důvěrné informace
- Právo na náhradu újmy
- Povinnost vydat obohacení

Záloha a závdavek

- Záloha (§ 1807)
 - Plnění před uzavřením smlouvy (podobně před vznikem dluhu X plnění na splnitelný dluh)
 - Použije se na plnění závazku (plnění stejného druhu)
 - Domněnka zálohy
 - Není-li následně uzavřena smlouva: BO
- Závdavek (§ 1808)
 - Při uzavření smlouvy
 - Potvrzení uzavření smlouvy
 - Jistota pro případ neplnění dluhu (utvrzení)
 - Odstupné

Děkuji za pozornost!